

GÉCZI JÓZSEF

Micsoda éveim — Lengyel László ürügyén

A kádári feudálszocializmus már évtizedek óta hasadozott függőleges és mindenféle irányban. Lent és fent egyaránt jelen voltak a haladás erői. A rendszert oldalról és belülről fokozatosan fellazította, átlényegítette egy technokratikus és értékelvű felvilágosodás — a Lengyel László által oly alaposan megírt „mintha” — „majdnem” polgárosodás. A tehetetlenségi nyomaték, valamint a hatalom belső logikája azonban bővítetten újratermelte a maradás, a konzervativizmus ravasz alakváltozásait is. Az államszocializmusnak nevezett valami a '80-as évek közepéig ha nem is gyanútlanul, de vígan, mondhatni, jó közérzettel botladozott a „végkifejlet” felé.

A lázongó szubkultúrák már a hatvanas években megteremtették a „más-ként gondolkodás” egyelőre látszólag politikamentes potenciális befogadó közegét. Ekkortájt formálódnak ki a jövőre lázadóinak, a rendszerváltás vajákosainak és más előfutárainak személyiségjegyei. A viszonylagos szabadság — vagy másként a viszonylagos rabság — kis körei egyre jobban elszaporodnak a szellem világában is. A rendszer bele-beleles a tükörbe, de igazán nem képes szembenézni sem hivatkozott eszméi valóságával, sem modernizációs képességével. A nyolcvanas évek közepére a szociális ígéretek is füstbe mennek. Az apró kis átalakulások, fellazulások, felvilágosodások mintegy „össztársadalmasulnak”. Már csak egy kis felbőszítés hiányzott.

Az elit értelmiséget végképp feldühítette az 1983—84-es reformtervek elsilányítása. A vidéki elitek lázadását az 1985—87-es Berecz-féle „*offenzív helybenjárás*” tömegesítette. Aki pedig még mindezek után sem ment át zsörtölődésből hangos kritikai mozgólódásba, követelőzésbe, azt hozzásegítették ehhez a nadrágszíjmeghúzó kormányzati lépések. Bihari, Lengyel, Kéri László, Ágh Attila, Magyar György és még sokan mások járták az országot, hozták a szót a válságelemző műhelyekből. Már a feljelentés kéjesen borzongató veszélyével sem igen kellett számolni ekkoriban. A *parttalan radikalizmus* korában nem váltak el a frontok. A betonfejűekkel szembeni közös utálat hamis, de simogató egységélményt nyújtott. Belépett mindenki, ahova csak tudott — TDDSZ-be, Fideszbe, reformklubba, Új Márciusi Frontba stb.

Az elit reformértelmiségre mért utolsó posztstálinista csapásnál, 1988 áprilisában a „négyek” kizárásánál — olyan szolidárisak voltunk, mint soha többé és soha annak előtte! Reformstálinisták, reformkommunisták, liberálisok, nemzetiek — talán utoljára dühöngtek egy kupacban. (Állam)párti alapszervezetünk tiltakozó levelet küldött. Sőt, még rá is mosolyogtunk a sápadt Király Zoltánra!

1988 májusában a pártértekezleten bekövetkezett a jól ismert *pozitív mű-*

ködési zavar. Eltávolították az óhitűeket és a neosztálinista populisták egy részét. Az új rendpártiak reformot ígértek, a bekerült hiteles reformpolitikusok többet is sejtettek — bár beszélgetés közben kiderült, hogy még titkárnőjük sincs. Kádár János — akinek a személyiségén húzódott át a rendszerbomlás törésvonala — pillanatok alatt elfelejtődött. Lelkének szörnyű terhével elindult a sír felé.

Együtt ujjongtak a reformerek, az ellenzékiek és más újdondászok. Aztán alig egy hónapra rá — Nagy Imre kivégzésének évfordulóján — a hatalom jelezte: nem óhajt fordulatosan megváltozni. Mi történik itt — kérdezték a vezér-értelmiségiek a reformpolitika világitótornyait. Patthelyzet van — tárták szét azok a kezüket. Patthelyzet van, kezdtek lassan ráébredni a lázadók — azaz a hatalom tehetetlen. Tehetetlen, mert egy része nem is akar tenni! Felnyíltak a zsilipek. A szereplők nézegettek a nyitott kapura. Trükk, káprázat vagy valóság? Óvatosan mozogni kezdtek. Hallgatás, innen-onnan biztatás, máshonnan egy kis ejnye-ejnye volt a válasz. Lassan felgyorsultak a mozgások. Őszidőre itt-ott már megcsúsztak a gleccserek. A részmozzanatok folyamatokká szélesedtek. Ez lenne az a pillanat? Hú, de vártuk — Jézus Mária, már itt lenne?! Beteljesülnek a jóslatok, hatályosulnak a tervek? Elővehetők a nyíltan titkos koncepciófőzdek párlatai? Vagy már nincs is rájuk kereslet? Alkotmányos egypártrendszer, kétkamarás parlament, érdekszervezetekben szerveződő társadalmi ellensúly, határolt többpártrendszer?! Néhány hónapja még szamizdat, 1988 őszén már túlhaladott utópia.

A lengyelhon és Moszkva felől érkező langyos szelek meghozták az utolsó kis lökést. 1988—89 fordulójától lavinaszerűvé váltak a mozgások. 1989 nyarán egyetlen elnyújtott zuhanással összeomlott a hatalom gépezete. A szerkezet maga állva maradt, csak bensőleg porladt szét. Működni még működött — elvégezte a mindennapi házi munkát. Nem a régi rendet védte már, csak önmagát. Az összeomló piramis mindent elkaszált. Keresztbe metszette, eltakarta a szerves átfejlődés szálait. A reformpolitikusok, a reformgondolkodók, a rendszer felvilágosult élitje, középnemessége, belső ellenzéke hirtelen a régi rendszer kompromittált elemeivé minősültek. A polgárosult középrétegek besoroltattak az ellenállást feladó, megalkuvó tömegbe. A hirtelen keletkezett hatalmi vákuum hatására minden háttérbe szorult. Nem maradt más, csak a pusztá hatalmi harc. Kétségbeesett és kíméletlen „antiszocialista munkaverseny” kezdődött. Állampárti vagy nem állampárti? Az előbbieket a gonoszok, a rosszak, az utóbbiak a jók. A harc logikája szerint csak a „tiszták”, a tiszta múlttal tiszta jövőbe indulók léphettek fel a politika színpadára. Azaz, akiket már legalább előtte néhány hónappal ellenzékivé avatott a hatalom. Rajtuk kívül még megszólalhatott a kevés '56-os vagy korábbi ellenálló, üldözött. Na és persze azok, akik azért maradtak „tiszták”, mert nem csináltak semmit.

A „tiszták” közül *csak* a hatalomban gondolkodni tudók neveződhetnek ki politikusnak. *A csak hatalomban* gondolkodni képesek. Lövészárak metszette át, széthasadt a szellemi-félpolitikai elit nyolcvanas évekbeli két nagy ellipszise. A reformpolitikusok, a progresszív „*udvari elit*”, a köztes mezőnyben elhelyezkedők, a félkonform ellenzékiek két laza tábora szétpartosodott. Egymáshoz képest és önmagán belül. A „*népi ellipszis*” ellenzéki epicentrumában levők adták az MDF vezérkarát. Az „*urbánus-technokrata ellipszis*” valamivel ellenzékibb epicentrumából került ki az SZDSZ vezető garnitúrája. 1989 tavaszától megszakították diplomáciai kapcsolataikat a hatalomközelibb értelmiségi szövetségeikkel, vagy legalábbis bevallhatatlanná tették. Nyár elején megtörténtek a

nyílt hadüzenetek. Az „állampártiság” frontot húzott a liberális és liberális, nemzeti és nemzeti, szociáldemokrata és szociáldemokrata közé. A „nyugatos” és a „magyaros” ellenzéki mag hirtelen a pártképződés legfőbb mértékévé, hi-telesség osztogatójává lett. Nem azért, mintha különösebben akarta volna. Akarták viszont, helyette mások — a menekülők, az „átmentők”, a perifériák-ról felbukkanó kalandorok és helyezkedők ezrei.

A politikacsinálás baráti körös időszakának bealkonyult, de a kamarilla-politizálás sem volt már a régi. A néhány évre felpozícióba szalont világa helyére újra kis szekták zárt megbeszélései léptek. Csakhogy most nem retorziótól tartva, hanem hatalmi versengés okán zárultak be az ajtók. A csatlakozó „aktívák” rendezők lehettek a demonstrációkon. (A népnek ugyanis ezenközben az volt a dolga, hogy gyűlésekre járjon, ott lelkesedjen, és meghallgassa a rendszerváltás „irányelveit”. Lengyel Lászlóval együtt én is úgy látom: a nép a bizalmat, valamint a vele járó korlátozott felhatalmazást 1990 őszéig meg is adta az „elpolitikusult” értelmiségieknek.)

A reformértelmiség jó ösztönnel érezte a billenést, az átmenet kaotikussá válását. Próbálta rávenni ki-kire a maga reformpolitikáját: menjen elébe a többpártrendszernek, formálja azt a maga képére. Mondja ki a kimondhatatlant, hogy élére állhasson a történéseknek. Szakítson, bontson zászlót, vonuljon ki dérrel-dúrral az állampártból. Ha már átrendeződtek dolgok, az új frontok mentén kell előretörni. Tiszták között tisztábbnak kell lenni. Vagy legalább olyan tisztának: minimum a harmadik „tisztá” erőnek. A rendszerváltást előkészítő százezrek élcsapata, a félpolgárosult pártállam — pontosabban már alig pártállami berendezkedés progresszív értelmisége a reformpolitikások kabátját ráncigálva próbált omlás előtt kimenekülni a piramis alól. Az utolsó, még szolidaritáson alapuló kiugrási kísérlet a kecskeméti Reformműhely-találkozón történt. A reformpolitikások azonban akkor még nem teheték meg azt, amit csúcserőtelmes barátaik már igen. Nélkülük viszont ők sem. Nem sok választás maradt. Belül maradni, felőrlődni, kiscsoportos vagy egyéni megoldásokkal próbálkozni. Visszahúzódni, elmenni, valahová beállni vezérnek vagy „független” útitársnak.

A sajátos „Lengyel-út” mindettől különbözik. El-eljárt néha az erejét vesztett szalonokba, be-benézett a folyosókra. '89 őszétől mintha ezzel is felhagyna Önmagát és a kívülrekedtek, a kisemberek világát választotta. Nem lett pártapologéta, nem ejtették rabul sem az új mítoszok, sem napi nyomások. Kikerülte a „paktum-politológia” csapdáját. Nem nyilvánította örök érvényű törvénné a „kétpártrendszeres” váltógazdálkodást. A hárompólusú politika rendszert sem tekintette biztos útnak, került mindenféle ortodoxiát. A lírai társadalompolitológia egyedi műfaját műveli. Nem versekhez, nem olvasmányaihoz, nem nyugati társalgási élményeihez rajzol társadalomképet. Felméri: mindenkori politikai szituációt, ráérez a mögötte meghúzódó valóságra. Hallan véli a kisemberek gondolatait. Minderről versre, drámára, irodalmi mozaikra asszociál. A valóságérzet, a „valóságbeszámítás” lírikus gondolatokat társít benne az elemzéshez. A politikai programkészítés, a politizálás terhétől idejébe megfosztódva felszabadultan, reménytől sohasem mentes székszisszel elemzi vélhető „van”-t.

*

Nem törekszünk azt a látszatot kelteni, hogy az olvasó objektív irodalomkritikát vagy tudományos igényű filológiai elemzést tart a kezében. A fentiek

ben Lengyel László politikai publicisztikájának világát, történéseit kívántuk vázolni, egy pillanattig sem rejtve saját elfogultságunkat. Mielőtt mégis íránk valamicskét Lengyel László *lírikus szociálpolitikológiájának* konkrét megállapításairól, még egy kitérőt kell tennünk.

A már említett kecskeméti Reformműhely-összejövetelen találkoztam Lengyel Lászlóval, mint programpolitikussal. (Írásai, előadásai természetesen már hosszú évek óta vidéki értelmiségi létünk pezsdítő szellemi táplálékául szolgáltak.) Az Erdei Ferenc Művelődési Ház nagytermében és folyosóin nyilvánvalóan érződött, hogy itt elmaradt valami. „Imi bácsi nem”... „Imre miért nem?” zsörtölődtek félhangosan pesti barátaink. Elmaradt valami, ami készülődőben volt, és amibe mi nem voltunk beavatva. Mint később feltárult előttem, ez lett volna az a bizonyos — azóta sokat emlegetett — pártszakadás, zászlóbontás. Pozsgay Imre 1956-ot népfelkelésnek nyilvánító robbanásos interjúja volt hivatva megteremteni a politikai lépés erkölcsi alapját. Mint ma már közismert, némi vészjósló moszkvai üzenet ettől őt végül is eltántorította. A reformgondolkodók útjai ettől a pillanattól kezdve egymáshoz és Pozsgayhoz képest is elváltak. Kudarcba fulladt az utolsó kísérlet egy „állampártmentes” demokratikus szocialista párt felsőbb körökből induló létrehozására.

Az 1988 ősztől szerveződő reformkörök nyolcvanegynéhány képviselője — a kecskeméti reformkörösök részervezésével — mintegy a Reformműhely mellékrendezvényeként jött össze. Külön teremből figyelhette — a jórészt vidéki társaság a nagyok fellépését. A reformelitet és a mezei reformszocialistákat fal választotta el, videolánc kötötte össze. Mi lettünk volna az egyik bandérium, arra az esetre, ha kibomlik a zászló. A két sereg eltérően szocializálódott a rendszerváltozás előérzetének hónapjaiban. Az állampárt mezei értelmisége — (polgárosult köznemessége?) — kevésbé volt informált, korlátozottabb visszavonulási tereppel bírt. Ezzel együtt talán jobban bőrén érezte a társadalom, az intézmények mikroszöveiteiben zajló folyamatokat.

Nem bízott már a vezérek és a nagy szellemek látványos szervezkedésében. Ösztönösen hosszabb, keservesebb menetelésre rendezkedett be. Környezetének egyik — egyre növekvő része — *szurkolt neki*, ha Grósszal vagy a Munkásörsgég Baráti Körével szemben bátorzkodott. Mint baloldali reformátort viszont már *nem támogatta*. Pontosabban, nem tudott mit kezdeni vele. Otthoni közegének egy másik fele ugyanakkor arra várt, hogy meggyőzze, magával ragadja, *megváltsa őt. Ne hagyja magára nagy elbizonytalanodásában*. Ne száguldjon olyan gyorsan, adjon időt egy új identitás kiépítéséhez. (Ez nem zavarja persze abban, hogy „kilépett belőlem” a párt — jelszóval a hihetetlen megtörténte, az állampárt szétesése után félreálljon, és kevesellje az „előtte” még bámult „radikálisok” teljesítményét. Ha elment szavazni, az MDF-re voksolt. Ma pedig szidja a pártokat, a parlamentet, a kormányt. Belőlük lett volna a „kisemberek pártja”, Lengyel László egyik feltevése szerint. Mindez persze nem magát a „kisembert” minősíti, hanem beavatottságának, informáltságának fokát, politikázásra fordítható nem létező szabadidejét.)

A reformkörösfélék sorsa a fentiekből következően jobban össze volt kötve a reformpolitikuskókéval, az állampárt *mint egész* felszámolásának sikerével vagy kudarcával, mint azok budapesti barátaié. A Kecskeméten még együtt fel lépő szellemi kör tagjainak többsége már csak a pálya széléről figyelte a májusi szegedi reformkörtanácskozást, valamint az azt követő keserves, izzadtság-szagú próbálkozásokat. Elvált egymástól a gondolat és a tett? Vagy a politiká-

lás és a tudomány, a kultúra szétválásának egy furcsa, de mégiscsak a modern politikai rendszer felé mutató mozzanata lett volna mindez?

Ettől kezdve lázasan olvastuk, mit ír rólunk Lengyel László, Schlett István, Bihari Mihály, Kéri László, Gazsó Ferenc, Gombár Csaba és mások. Hol vannak? Miért nincsenek közöttünk? Hogyan lehetne őket visszacsalogatni? Milyen párt legyünk, hogy elvállalják vezetésünket? — ilyen és hasonló gyerekes megjegyzés nélkül alig múlt el politikai fórum a gettóba szorult, össznemzeti bűnbakká nemesült reformszocialisták háza táján. Sokat hibáztunk, balfácánkodtunk, egymást okoltuk a vélt vagy valós vereségekért, a rendszerváltás megcsuszamlásaiért. Pedig valószínűleg nem történt más, mint mindannyian eljártottuk a ránk kirótt szerepeket.

Nem tudom, minő pártvezérré vált volna Lengyel László: — „Aki voltam nem lehetek, az ki leszek, nem én leszek.” — idézi a verssört politikussá idült barátairól szólván. Egy bizonyos: egyszemélyi elemző hatalom lett belőle. Jaj annak a pártelnöknek, akire tollát ráemeli. Kizárólag csak az intellektuális gyönyörszerzés varázsa az, aminek következtében néha egy icipicit visszaél hatalmával. Csak magát okolhatja a későbbi következményekért az, ki a róla szóló kritikát olvasván, hallgatás vagy szerény viszontválasz helyett politikai husán-gokat lenget.

Lengyel László a mögöttünk hagyott csodálatos és fortélyos éveket bizonyára sokszor csalódva, politikai döntéshelyzetekben gyakran tétovázva, de épp ezért mindig megőrizve gyalogolta át. Begyűben is van sokaknak. Baloldról cserbenhagyással vádolták gyakran, a liberálisok duzzogtak rá, mert nem állt közjük elégséges mértékben. Konzervatív oldalról egyre gyakrabban megkapta az „ez is csak kommunista volt” kezdetű színvonalas minősítést. Sőt, a Palócföld hasábjain már az is elhangzott, hogy 1988 áprilisában kriptokommunista párt szervezésének trükkös szándékával záratta ki magát az MSZMP-ből. Tamás Gáspár Miklós ennél is súlyosabbat állított róla, mint tudósról. Következtesen, százszázalékos biztonsággal tévedő áltudományos jóvendőmondóként aposztrofálta egyik Népszabadság-beli cikkében. Mint egyébként bájosan páratlan SZDSZ-es típusvezér, természetesen nem viseli el azt a kritikát, mely szerint az SZDSZ nem viselné el a kritikát. Lengyel egy kissé valóban alábecsüli 1989 novemberében az SZDSZ választási esélyeit, ám a bűgő négy igen bódulatának heteiben írt liberálkritikája bizony nagyon is elevenbe vág. (A párt 1991. őszi válságos hónapjai, reméljük, nem erre a Lengyel-cikkekre vezetettek vissza.)

A megkésettség miatt felvett jobboldali radikalizmus, a militáns harci mód-szerek, az összeesküvés-elmélet, a harsány ellenutópiák elsőként való használata, a félpolgárosult közelmúlt egybemosása az ötvenes évek sztálinista diktatúrájával drága árat fizettetnek majd az SZDSZ-szel a látványos felíveléséért, a politikai piacra való tűzijátékos berobbanásáért, az ellenfelek totális összemosásáért. Az elitista frazeológia, a kisebbségi küldetéstudat, a hatalomra jutás biztos ígérete furcsa egyveleget teremt a párt bázisában, elriasztja a konszolidációs kis „vívmányait” féltő vidéki polgárt. A valószínűsíthető választási vereség, az ígért hatalom megszerzés előtti elvesztése súlyos válságot idéz majd elő az SZDSZ rohamosztagaiban, bázisában, meghasonlásokat vált ki a pártelit baloldali értékekre is nyitott csoportjaiban — vélekedik Lengyel éppen két évvel ezelőtt. (*Otőrai teán*) (Talán épp a győzelem ígérete volt az, ami a vereség után besétáltatta Tölgyessyt a hatalommegosztás illúzióját keltő paktum csapdájába.)

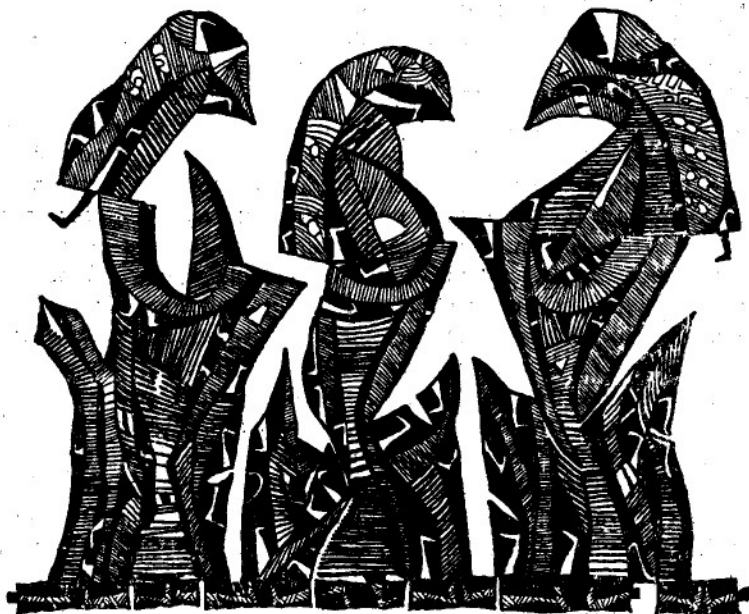
Az MDF-et 1989 októberében veszi görcső alá Lengyel. (*Delelőn*) Olyan puha pártnak tartja, mely egyszerre ígér békeeséges, döccenőmentes átalakulást

a lecsúszástól rettegő középrétegnek, a felfelé kapaszkodásban megállt munkásoknak, és sejtet leszámolást. Óvatosan kompromisszumról beszél, ezzel együtt durván épít a válságra ébredt társadalom indulataira. Ellenségképe homogén. Ebbe bele van kódolva a szakember-ellenesség, a B-lista. Az MDF túl fogja magát nyerni a választásokon — jósolja Lengyel. Nem tud majd mit kezdeni a gazdasággal. Ez adminisztratív intézkedések, újraközpontosítás, bünbakkeresés felé sodorhatja a pártot és általában a borítékolható konzervatív-keresztény koalíciót — vélekedik 1989 őszén. Az olvasó ítéletére bízom — ködösítő léggömbhámozás, vagy egy különleges ráérző képesség dominál-e a szerződésnél.

Néha már úgy tűnik, hogy Lengyel Lászlónak elég, ha kinyitva a dohányillatú szalonok ablakát, a Határ úton túli Magyarország füstthományba borult külvárosai, a fekete vonat járta rónái felé tekint — máris mintha érezné, mi van odalent. Ezzel szemben nem ritkán túlzott jelentőséget tulajdonít a rendszerváltás előérzetének a politikai csoportosulásokat, szekértáborok képződését eldöntő éveiben történt félreértéseknek, koordinációs zavaroknak. Nem hiszem, hogy a politikai szerepre készülő szellemi elitek közötti egyeztetési ballépések, félrehallások meghatározó szerepet játszottak volna a valamikori ellenzék közötti szakadásokban, majd az egyre hisztérikusabb szembekerülésben. Többször is visszatér a Lakitelektől kezdve élesen elváló frontok kapcsán Monorra. Valószínűleg mint a reformelíttek, a liberális és a nép-nemzeti ellenzék közötti szellemi közlekedés egyik kulcsfigurája, saját magát is felelősnek tartja a történelemért. Megnyugtathatjuk Lengyel Lászlót, akkor is bekövetkezett volna az éles elkülönülés, ha Kis Jánosék Csoóri bevonásával készítik el a Társadalmi Szerződést. Nem csupán azért, mert a szociáldemokrata, a konzervatív és a liberális értékek szétválása a magyar valóságban szervelesen megalapozódik. Maga a felpörgött pártképződés, a csirapártok értelmiségi rohamosztag jellege is a művi hisztériakeltés, a tútagadás, az elhatárolódás felé terelte a szereplőket. Továbbá, mint maga Lengyel is írja, hogy a válságkezelés determináltsága, a gazdasági alternatívák hiánya arra ösztönözött minden hatalomra vágyót, hogy a radikális múltlezárást, parttalan antikommunistázás stratégiáját válassza.

A Fideszt körüljárva, mintha megbicsaklana kissé a megszokott kritikai attitűd. Pedig ez a párt sem őrizte meg tovább ártatlanságát, ifjonti báját, mint versenytársai. Annak feltárása viszont már a politika, az értelmiség, a tömegkommunikáció és a társadalom viszonyának kiterjedt feltárását igényelné, miért pont a Fidesz-mítosz töretlen változatlanul egy befelé csavarodó politikai-hatalmi szféra és egy magára maradt, legyintgető társadalom dichotómiájában. Az MSZMP végkiárusítását, önfelszámolódását pontosan és érzékletesen festi le Lengyel László. Mégis, az akkor már odalenn sejthetőnél kevesebb esélyt ad az állampárt teljes szétrobbantásának. A belső ellenzéki mozgalmak elszánt-sága abszurd módon éppen ezt a szétverést tekinti az elsődleges célnak, és nem egy tiszta demokratikus baloldal oltári szentségként való felmutatását. Pontosabban, az állampárt történelmi süllyesztöbe küldését a reformkörösök és más csoportok, a békés átmenet, a demokratikus szocializmus újjászületésének kiinduló feltételeként élik meg. (Mellesleg, ezen írás elkövetője is ludas abban, hogy az állampárt vidéki bomlásának folyamatai, belső ellenzéki mozgalmi mindmáig nem kerültek be kellő súllyal az elemzések körébe. Természetesen a győztesek és vesztesek közös érdekelttsége az ösztársadalmi szintű történelmi felejtésben az elsődleges tényező.)

Végezetül: tipikus közép-európai vidám mozzanatként a rendszerváltás talán legkövetkezetesebb politológusa vallomást tesz: hetekkel a választások előtt nem tudja, kire és melyik pártra fog szavazni. Humanista lelke együtt vívódik a hatalmi harcot egyre riadtabban és túltanácsolva figyelő néppel. Annak idején egyet tudtam volna nagy merészen és bevallott politikai önzéssel tanácsolni Lengyel Lászlónak: szavazzon arra a politikai erőre, amelynek legrosszabbul áll a szénája, és amelynek parlamenti léte a politikai egyensúly felbomlásának megakadályozása érdekében fontos. Azokra, akik csak bevallhatták a múltat, akik az egyszer már balul kiütött eltörlés helyett csak a szembenézést hirdethették. Remélem, a választások messzisége enyhíti e nyílt és szemérmetlen pártpropaganda felróhatóságát.

SZENTI ERNŐ GRAFIKÁJA